

Juli Zeh

Nieuwjaar

Vertaald uit het Duits door
Annemarie Vlaming

Ambo|Anthos
Amsterdam

Zijn benen doen pijn. Aan de achterkant, waar zich spieren bevinden waar je zelden een beroep op doet en waarvan hij niet meer weet hoe ze heten. Met iedere keer dat hij trapt stoten zijn tenen tegen de voering van zijn sportschoenen, die voor hardlopen en niet voor fietsen zijn gemaakt. Zijn goedkope fietsbroek beschermt niet voldoende tegen het schuren, Henning heeft geen water bij zich en zijn fiets is veel te zwaar.

De temperatuur daarentegen is bijna perfect. De zon staat wit aan de hemel, maar brandt niet. Op een ligstoel in de luwte zou Henning het warm hebben gekregen. Tijdens een strandwandeling zou hij een jasje hebben aangetrokken.

Fietsen is pure ontspanning. Tijdens het fietsen komt hij tot rust, op de fiets is hij alleen met zichzelf. De scheidslijn tussen werk en gezin is dun. De kinderen zijn twee en vier.

De wind voorkomt dat hij gaat zweten. Het waait stevig vandaag, eigenlijk te stevig. Theresa was al aan het ontbijt begonnen te mopperen. Ze mag graag mopperen over het weer en bedoelt het niet kwaad, maar toch ergert hij zich eraan. Te warm, te koud, te vochtig, te droog. Vandaag te winderig. Ze kunnen niet met de kinderen naar buiten. De hele dag binnen

moeten blijven, reizen we daarvoor naar de zon? Henning was degene die op deze vakantie had aangedrongen. Ze hadden de kerstdagen thuis kunnen doorbrengen, goedkoop en knus in hun ruime appartement in Göttingen. Ze hadden vrienden kunnen opzoeken, of een huisje op een vakantiepark kunnen boeken. Maar toen wilde Henning opeens naar Lanzarote. Avond na avond zat hij op internet foto's te bekijken van wit zeeschuim op zwarte stranden, van palmbomen en vulkanen en een landschap dat eruitzag als het binnenste van een druipsteengrot. Hij bestudeerde tabellen met gemiddelde temperaturen en stuurde zijn bevindingen door naar Theresa. Bovenal klikte hij zich een weg door reeksen foto's van witte villa's die je kon huren. De ene na de andere, avond na avond. Iedere keer werd het laat. Hij nam zich voor ermee te stoppen en naar bed te gaan, maar klikte dan toch weer de volgende advertentie aan. Bekeek de foto's, gulzig, verslaafd, haast alsof hij één bepaald huis zocht.

Daar staan ze nu, die villa's, een flink stuk van de weg af, verstrooid over de *campo*. Vanuit de verte lijken ze op witte korstmossen die zich aan de donkere aarde hebben vastgehecht. Van middelgrote afstand lijken ze op groepjes kubussen in diverse afmetingen. Pas als je er langzaam langsrijdt zie je wat het zijn: indrukwekkende haciënda's, veelal tegen de helling gelegen, de percelen trapvormig ingericht, omzoomd met witte muren met smeedijzeren poorten. Voor de hoofdgebouwen kunstig verwilderde tuinen, hoge palmen, grillige cactussen, weelderige bougainvillea's. Op de opritten voornamelijk huurauto's. Verschillende terrassen, gelegen op verschillende windrichtingen. Aan alle kanten panoramisch uitzicht, horizon. Vulkanen, bergen, hemel, zee. Terwijl hij voorbijfietst laat Henning zijn blik langs deze villa's gaan. Hij voelt hoe het moet voelen om

daar te wonen. Het geluk, de triomf, de grandeur.

Zonder met Theresa te overleggen had hij uiteindelijk een vakantiehuis voor zichzelf en zijn gezin geboekt – twee weken zon, rond kerst en nieuwjaar. Geen villa, maar iets wat ze zich kunnen veroorloven. Een plakje huis tussen andere huizen die er allemaal hetzelfde uitzien, elk met een beschut terras en een piepklein tuintje. Erg mooi, maar heel klein. Het gezamenlijke zwembad is turquoise en goed onderhouden. Om te zwemmen is het water meestal te koud.

‘In Duitsland ijzelt het en is het één graad boven nul,’ was vanmorgen zijn reactie op Theresa’s gezeur geweest.

Eerste-eerste, eerste-eerste, scandeert hij in gedachten bij iedere trap op de pedalen. Er staat een harde tegenwind. De weg loopt op, Henning komt maar langzaam vooruit. Hij heeft de verkeerde fiets gehuurd; de banden zijn te dik, het frame is te zwaar. Het voordeel daarvan is dat hij meer tijd heeft om de huizen te bekijken. Hij weet hoe ze er vanbinnen uitzien, hij heeft de beelden van het internet in zijn hoofd. Tegelvloeren en open haarden. Badkamers met wanden van natuursteen. Tweepersoonsbedden met klamboes die bewegen in de wind. Patio’s met middenin een palmboom. Voor het huis uitzicht op zee, achter een bergpanorama. Vier slaapkamers, drie badkamers. Een glimlachende echtgenote in lichte linnen broek en fladderende blouse. Blijke kinderen, die bij voorkeur vredig spelend zichzelf bezighouden. Een man die sterk is, vol verantwoordelijkheidsgevoel en liefde voor zijn gezin, maar evengoed geestelijk onafhankelijk en te allen tijde volledig zichzelf. Die man ligt in een ligstoel en drinkt zijn eerste cocktail van de dag, vroeg in de middag. Dikke muren, kleine ramen.

De huur van een dergelijk huis zou achttienhonderd euro

per week hebben bedragen. Het plakjeshuis kost zestig euro per dag. Ze hebben een slaapkamer met een bed van een meter veertig breed, wat Henning eigenlijk te smal vindt. Een tweede slaapkamer met kinderbed, ledikantje en zelfs een van alle gemakken voorziene commode, inclusief billendoekjes, babyolie en een voorraadje luiers. Op de planken in de woonkamer staan thrillers die door andere vakantiegangers zijn achtergelaten; de meeste in het Engels, een paar in het Duits. Er is een open keuken, en buiten, achter een grote glazen schuifdeur, bevindt zich een eethoek. De tuin is uitgerust met een ingebouwde barbecue en gemetselde banken, waar ze 's avonds een wijntje drinken als de kinderen in bed liggen. In het ene huis naast hen zitten jonge mensen die de hele dag op pad zijn en alleen thuiskomen om te slapen. Aan de andere kant zit een Brits echtpaar van in de zestig, dat zich even gedempt met elkaar onderhoudt als Henning en Theresa en tot nu toe niet over de kinderen heeft geklaagd.

We hebben echt geluk. We hebben het uitstekend getroffen. Bibbi heeft vanaf de eerste nacht behoorlijk goed geslapen, eigenlijk zelfs beter dan thuis, zoals Theresa en Henning keer op keer tegen elkaar zeggen. Ze verzekeren elkaar dat het een fantastisch huis is, en dat is het ook. Het weer is geweldig, afgezien van de wind, die pas sinds vandaag zo hevig is. Ze zijn al een paar keer op het strand geweest. Inmiddels vindt ook Theresa dat het een goed idee was om hierheen te gaan. Aanvankelijk was ze ertegen geweest. Henning had gedaan alsof hij haar met de stiekeme boeking had willen verrassen, terwijl het hem er enkel om te doen was geweest haar tegenwerpen uit de weg te gaan. Ze had het hem niet verweten, zo is ze niet. Liever geeft ze hem stilzwijgend het gevoel dat hij het verprutst heeft. Waarom de Canarische Eilanden? Te veel gedoe,

te duur, te extravagant. Het gebeurt niet vaak dat Theresa van mening verandert. Maar nu vindt ze het fijn hier, alleen die wind vindt ze vreselijk.

De huurauto kost honderdvijfendertig euro per week, de fiets achtentwintig per dag. Toen ze de eerste keer boodschappen deden bij de plaatselijke Spar hebben ze ruim driehonderd euro uitgegeven. Als ze uit eten gaan bedraagt de rekening voor twee kinderen en twee volwassenen, uitgaande van één drankje per persoon, tussen de dertig en de vijftig euro. De vlucht was goedkoop, hoewel Henning het bizar vindt dat ze voor de kinderen bijna het volle tarief betalen. Hij weet niet waarom hij altijd zo bezig is met wat alles kost. Ze hoeven nou niet bepaald op een houtje te bijten. Toch zit er dat rekenmachientje in Hennings hoofd, wat Theresa ongetwijfeld belachelijk zou vinden als ze ervan wist. Hij kan er niets aan doen. Hij is gewoon de hele tijd bezig de waarde van dingen te registreren – beter gezegd: de prijs ervan. Misschien is geld wel het laatst overgebleven ordeningssysteem ter wereld.

Eerste-eerste, eerste-eerste.

Afgezien van hemzelf zijn er weinig andere fietsers op pad. Om precies te zijn: Henning heeft er nog geen een gezien. Misschien houdt de wind hen binnen. Of ze slapen hun roes uit. Mannen die geen kinderen hebben. Of het beter voor elkaar hebben dan hij.

In de fietsenwinkel hadden ze hem gevraagd wat zijn plannen waren. Beetje toeren, had Henning geantwoord. De man raadde hem een lichte mountainbike aan, middelgrof profiel, luchtvering. ‘Dan kunt u ook nog een keer een zandweggetje meepakken,’ had hij gezegd.

Thuis traint Henning niet meer, het komt er gewoon niet van. Vroeger ging hij ieder weekend fietsen, soms meer dan

honderd kilometer per dag. Lanzarote, het fietseiland. Zo staat het op het internet. Goede wegen, steile hellingen. Ook de profs trainen hier. Het had Henning een goed idee geleken om op vakantie zo nu en dan een rit te maken, niet te ver en op z'n gemak. Nu zijn ze hier al ruim een week en hij heeft nog geen enkele keer op de fiets gezeten. Tot vandaag.

Het was een spontaan idee geweest. Toen hij na het ontbijt voor het huis naar de Atalaya-vulkaan in de verte stond te kijken, die donker en zwijgend uitkijkt over de Atlantische Oceaan, wist Henning dat hij naar boven moest. Op vijfhonderd meter hoogte ligt het bergdorp Femés. De weg een breed, eerst gelijkmatig stijgend en aan het eind steil slingerend lint. Het leek niet ver. Henning riep over zijn schouder naar binnen: 'Doei, ben een eindje fietsen, ben zo weer terug,' en hij deed de deur dicht zonder op een antwoord te wachten.

Eerste-eerste, eerste-eerste. Het fijne aan fietsen is dat je alleen maar hoeft te trappen. Meer niet. Het loopt lekker. Langzaam, maar lekker. Afgezien van zijn pijnlijke bovenbenen voelt Henning zich topfit.

Het is bijna niet te geloven dat ze pas een week op het eiland zijn. Henning heeft het gevoel dat kerst al veel langer geleden is. Eigenlijk was kerstavond erg fijn geweest. Waarbij 'fijn' sinds vier jaar betekent: fijn voor de kinderen. Theresa had koste wat kost een kerstboom willen regelen. Meteen na aankomst op het eiland was ze urenlang in de huurauto over het eiland gereden om op een eiland zonder noemenswaardige vegetatie een sparretje op de kop te tikken. Ondertussen zat Henning met Jonas en Bibbi in het plakjeshuis en constateerde hij hoe vermoeiend vakantie met kinderen is als je legokist, houten spoorbaan noch een collectie knuffels hebt meegenomen.

In Hennings fantasie bestaan er kinderen die volkomen tevreden zouden zijn met een kleine tuin als die van het plakjeshuis. Urenlang zouden ze in het zwarte grind spelen, dat in plaats van gras het gehele tuinooppervlak bedekt. Bibbi en Jonas doen dat niet. Soms vraagt Henning zich af of ze iets fout doen. Jonas' lievelingsvraag is: 'Wat gaan we nu doen?', en zelfs Bibbi zegt al: 'Ik verveel me,' een zin die ze van haar broer heeft geleerd.

Theresa zegt dat die twee gewoon nog te klein zijn om zichzelf bezig te houden. In haar kennissenkring moesten kinderen van die leeftijd ook voortdurend vermaakt worden. Maar Henning wil vader zijn, geen entertainer of speelkameraadje. Hij denkt dat er iets mis is. Toen Henning klein was zouden zijn zus en hij nooit op het idee zijn gekomen om hun moeder te vragen of ze met hen wilde spelen. Moeilijk te bevatten wat er sindsdien is veranderd.

Theresa had uiteindelijk onder ogen moeten zien dat er op het hele eiland geen kerstboom te krijgen was – dat wil zeggen, alleen een kleine voorraad vooraf bestelde exemplaren, die een Duitse plantenhandelaar per schip liet importeren voor Duitse emigranten. Dus kwam ze met een plastic boompje thuis, kant-en-klaar versierd en in de kofferbak verstopt, zodat ze de kinderen later kon vertellen dat de Kerstman het was komen brengen. Sinds Bibbi en Jonas er zijn voert Theresa die show ieder jaar op. Geheimzinnig gedoe, Kerstman, cadeaus. Midden in de Himalaya zou ze nog een kerstboom regelen en die voor de kinderen verstoppen. Vaak is Henning geïrriteerd door die verbetering van haar, terwijl hij ook wel weet dat hij gewoon jaloers is. Enerzijds omdat Theresa doorzet tot ze heeft wat ze wil, anderzijds omdat er vroeger bij haar thuis ook kerstbomen door de Kerstman werden gebracht. De eerste blik in de

woonkamer op de met kaarsen en gekleurde kerstballen versierde boom is een van Theresa's mooiste jeugdherinneringen.

Voor Henning en Luna was er meestal geen boom, en was die er wel, dan had hun moeder tijdens een van haar gestreste rondjes boodschappen doen het kleinste en kromste boompje meegenomen en in de overvolle kofferbak gestouwd. Behalve aan tijd ontbrak het hun moeder continu aan geld. Hun vader had het gezin verlaten toen Henning ongeveer van Jonas' leeftijd was, een jaar of vier, vijf. Als Henning aan zijn eigen jeugd terugdenkt ziet hij moeder, Luna en zichzelf. Zijn vader Werner ziet hij niet. De tijd voordat Werner 'een nieuw leven was begonnen', zoals hun moeder het noemt, kan hij zich niet herinneren.

Voor zover hij weet is het niet ongewoon dat de herinneringen van een mens pas vanaf een jaar of vijf, zes beginnen. Bij de uitgeverij heeft hij ooit een boek begeleid dat over het menselijk geheugen ging. Daarin werd gesteld dat vroegere herinneringen in werkelijkheid vaak op foto's of verhalen berusten. Je zou ze zelfs kunnen opwekken door volwassen mensen gemanipuleerde beelden uit hun verleden te laten zien. Ze herinnerden zich dan dingen die niet eens hadden plaatsgevonden.

Henning vindt dat griezelig. Hij herinnert zich liever helemaal niets. Er bestaan daadwerkelijk een paar foto's van het vierkoppige gezin: mooie mama, blonde Henning, lachende Werner met zijn donkere snor, en tussen hen in de kleine Luna met haar ontbrekende voortanden, wat haar zo'n heerlijk brutaal smoeltje gaf. Maar in de besnorde Werner herkent Henning zijn vader niet, en evenmin kan hij zich herinneren hoe Luna zo jong al haar voortanden was kwijtgeraakt, ook al heeft hij het verhaal van de val met de driewieler talloze keren te horen gekregen.